

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO BEI
FINANSAVIMO KONTROLĖS
Į S T A T Y M A S**

2004 m. rugpjūčio 23 d. Nr. IX-2428
Vilnius

**I SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo tikslas

1. Šio įstatymo tikslas – užtikrinti politinių kampanijų demokratiškumą, politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo teisėtumą bei viešumą, nustatyti, kaip finansuojamos politinės partijos bei politinės kampanijos, ir sukurti veiksmingą bei skaidrią politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolę.

2. Šis įstatymas nereglamentuoja politinių partijų, kurios pagal Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (EB) Nr. 2004/2003 „Dėl reglamentų, reglamentuojančių politines Europos partijas, ir šių partijų finansavimo taisyklių“ 2 ir 3 straipsnius laikomos Europos politinėmis partijomis ir kurių buveinė yra ne Lietuvos Respublikoje, finansavimo ir šio finansavimo kontrolės.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Atstovaujamasis politinės kampanijos dalyvis** – tik politinės partijos vardu ir interesais turintis teisę veikti kandidatas, kurio naudai politinė partija priima ir įtraukia į apskaitą aukas, įgyja prievolės ir apmoka politinės kampanijos išlaidas.

2. **Aukos** – piniginės aukos (aukos gavėjams neatlygintinai perduoti pinigai, taip pat piniginiai vertybiniai popieriai) ir nepiniginės aukos (neatlygintinai perduoti nuosavybės ir prekiniai vertybiniai popieriai, kilnojamieji ar nekilnojamieji daiktai, informacija, turtinės teisės, intelektinės veiklos rezultatai, taip pat kitos turtinės ir neturtinės vertybės, neatlygintinai atlikti veiksmai ir savanoriški darbai, veiksmų rezultatai), skirtos politinių partijų veiklai ar savarankiško politinės kampanijos dalyvio politinei kampanijai finansuoti, taip pat neatlygintinai pagaminta arba paskleista politinė reklama politinės kampanijos dalyvio interesais.

3. **Aukotojas** – asmuo, šio įstatymo nustatyta tvarka turintis teisę aukoti ir suteikęs auką politinės partijos ar savarankiško politinės kampanijos dalyvio naudai.

4. **Aukų apskaitos žiniaraščio įrašai** – įrašai, kuriais registruojamos gautos aukos politinės partijos ar politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje.

5. **Aukų lapas** – dokumento blankas, turintis technologinės apsaugos priemones ir gamybos metu suteiktą seriją bei numerį ir skirtas patvirtinti aukos perdavimą–priėmimą.

6. **Kandidatas** – asmuo, įstatymų nustatyta tvarka įregistruotas pretendentu būti kandidatu į Respublikos Prezidentus ar kandidatu į Respublikos Prezidentus, kandidatu vienmandatėje Seimo rinkimų apygardoje, taip pat kandidatu daugiamandatėje rinkimų apygardoje.

7. **Metinė politinės partijos finansinės veiklos deklaracija** – dokumentas, kuriame politinės partijos deklaruoja per vienus finansinius metus gautas pajamas, aukas ir jų aukotojus, skolintas ir kitas teisėtai gautas lėšas, turėtas išlaidas, grąžintas skolas, nurodo, kaip panaudota valstybės biudžeto dotacija. Jeigu tais kalendoriniais metais politinė partija dalyvavo politinėje kampanijoje, metinėje politinės partijos finansinės veiklos deklaracijoje atskirai nurodomi politinės kampanijos finansavimo ataskaitos suminiai rodikliai. Jeigu politinė kampanija baigiasi kitais metais, nei prasidėjo, politinės kampanijos finansavimo ataskaitos suminiai rodikliai nurodomi paskesnių metų deklaracijoje.

8. **Politinė kampanija** – šiame įstatyme nustatytu laikotarpiu politinės kampanijos dalyvių, rinkėjų ir kitų fizinių bei juridinių asmenų veikla, susijusi su Seimo, Respublikos Prezidento

rinkimais, rinkimais į Europos Parlamentą, savivaldybių tarybų rinkimais ar referendumu, skirta rinkimų (referendumo) agitacijai, politinei reklamai ir jos finansavimui.

9. Politinė partija – viešasis juridinis asmuo, įregistruotas ir veikiantis pagal Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymą.

10. Politinė reklama – valstybės politiko, politinės partijos, jos nario, politinės kampanijos dalyvio vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar kitokį atlygį arba kaip auka viešai skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu siekiama propaguoti politinę partiją, jos narį ar kandidatą.

11. Politinės kampanijos dalyvis – savarankiškas ar atstovaujamas politinės kampanijos dalyvis, kuris siekia būti išrinktas arba siekia, kad referendumo klausimas būtų priimtas arba nepriimtas.

12. Politinės kampanijos finansavimo ataskaita – dokumentas, kuriame politinės kampanijos dalyviai nurodo politinei kampanijai gautas aukas ar jų sumas pagal aukotojų grupes, kitas politinei kampanijai panaudotas lėšas, aukotojus (pateikia aukotojų sąrašą) bei turėtas išlaidas ir prisiimtus įsipareigojimus (pagal išlaidų grupes).

13. Politinės kampanijos išlaidos – šio įstatymo 16 straipsnio 5 dalyje nurodytos išlaidos, skirtos rinkimų ar referendumo politinės kampanijos laikotarpiui, nepaisant sandorio, kurį vykdant padaryta išlaidų, sudarymo dienos. Politinės kampanijos dalyvių politinės kampanijos išlaidų maksimalūs dydžiai nustatomi šiame įstatyme.

14. Politinės kampanijos išdininkas – fizinis asmuo, veikiantis savarankiško politinės kampanijos dalyvio vardu ir interesais turto patikėjimo sutarties pagrindu ir turintis šio įstatymo nustatytas teises ir pareigas.

15. Politinės kampanijos laikotarpis – terminas, kuris prasideda įstatymų nustatyta tvarka paskelbus rinkimų datą arba Vyriausiojoje rinkimų komisijoje įregistravus piliečių referendumo iniciatyvinę grupę, arba pateikus Seimui Seimo narių grupės siūlymą paskelbti referendumą ir pasibaigia praėjus 45 dienoms nuo rinkimų (pakartotinių rinkimų) ar referendumo galutinių rezultatų paskelbimo dienos arba Vyriausiajai rinkimų komisijai įstatymų nustatyta tvarka priėmus sprendimą pripažinti referendumo paskelbimo iniciatyvą nutraukta ir (ar) pripažinti parašų rinkimą nutrauktu.

16. Politinės kampanijos reklama – politinės kampanijos laikotarpiu ir šios politinės kampanijos interesais skleidžiama politinė reklama, kurios skleidimą ir finansavimą nusako šis įstatymas.

17. Politinės partijos ar politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštis – pajamų ir išlaidų politinei partijai arba politinei kampanijai apskaitos registras. Politinės partijos ar politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje registruojamos visos per metus gautos ar politinei kampanijai gautos aukos, taip pat ir nepriimtinos, politinei kampanijai panaudotos nuosavos lėšos, politinės kampanijos išlaidos ar prisiimti finansiniai įsipareigojimai.

18. Pretendentas – fizinis asmuo, atitinkantis įstatymų reikalavimus būti kandidatu ir galintis būti savarankišku politinės kampanijos dalyviu laikotarpiu nuo politinės kampanijos pradžios iki pareiškinių dokumentų pateikimo pabaigos, pareiškęs, kad kelsis kandidatu, sudaręs sutartį su politinės kampanijos išdininku ir Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatyta tvarka gavęs leidimą dalyvauti politinėje kampanijoje kaip savarankiškas politinės kampanijos dalyvis.

19. Referendumo iniciatoriai – Lietuvos Respublikos piliečių iniciatyvinės grupės nariai, įstatymų nustatyta tvarka įregistruoti Vyriausiojoje rinkimų komisijoje, arba Seimo narių grupė, pateikusi siūlymą paskelbti referendumą.

20. Referendumo oponentai – įstatymų nustatyta tvarka Vyriausiojoje rinkimų komisijoje įregistruoti asmenys – Lietuvos Respublikos piliečiai, jų grupės, taip pat politinės partijos, oponuojančios referendumo iniciatoriams.

21. Rinkimų (referendumo) agitacija – rinkimų agitacijos kampanijos laikotarpiu politinei reklamai skleisti skirta veikla, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume.

22. **Savarankiškas politinės kampanijos dalyvis** – savo vardu ir interesais turintis teisę veikti politinės kampanijos dalyvis, kuris priima ir įtraukia į apskaitą aukas, įgyja prievolės dėl išlaidų politinei kampanijai.

23. **Speciali banko sąskaita** – šio įstatymo nustatytais atvejais privaloma atidaryti arba esama Lietuvos Respublikoje registruoto banko sąskaita, kurioje kaupiamos lėšos, skirtos politinei kampanijai finansuoti, ir iš kurios apmokamos išlaidos.

24. **Valstybės biudžeto dotacijos** – politinėms partijoms skirta bendra lėšų suma, nustatoma atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme.

25. **Viešosios informacijos rengėjo ar platintojo deklaracija** – Vyriausiajai rinkimų komisijai privalomas pateikti pranešimas. Šiame pranešime viešosios informacijos rengėjas ar platintojas deklaruoja politinės kampanijos laikotarpiu paskelbtą politinės kampanijos reklamą, nurodo paskelbtos politinės reklamos kainą, įkainius, skelbimo laiką (plotą) bei politinės kampanijos dalyvį, kurio interesais politinės kampanijos reklama buvo paskelbta, taip pat asmenį, užsakiusį parengti ar paskleisti politinę reklamą, asmenį, apmokėjusį už politinės reklamos paskleidimą, įskaitant atvejus, kai politinė reklama buvo paskleista viešosios informacijos rengėjo ar platintojo lėšomis.

3 straipsnis. Savarankiški ir atstovaujantieji politinės kampanijos dalyviai

1. Politinės kampanijos dalyviai pagal teisę gauti aukas ir priimti politinės kampanijos išlaidas gali būti savarankiški ir atstovaujantieji.

2. Tik savarankišku politinės kampanijos dalyviu turi teisę būti registruojama:

- 1) politinė partija;
- 2) pretendentas;
- 3) save iškėlęs kandidatas;
- 4) referendumo iniciatoriai;
- 5) referendumo oponentai.

3. Politinės partijos iškeltas kandidatas Seimo vienmandatėje rinkimų apygardoje ar kandidatų sąrašas savivaldybių tarybų rinkimuose (toliau – kandidatas ar kandidatų sąrašas), kai yra juos iškėlusios politinės partijos teikimas (prašymas), gali būti registruojamas kaip savarankiškas politinės kampanijos dalyvis.

4. Atstovaujamuoju politinės kampanijos dalyviu turi teisę būti registruojamas:

- 1) politinės partijos iškeltas kandidatas, įrašytas į kandidatų sąrašą;
- 2) kandidatas ar kandidatų sąrašas, kai nėra juos iškėlusios partijos teikimo (prašymo)

registruoti savarankišku politinės kampanijos dalyviu.

5. Savarankiškus politinės kampanijos dalyvius registruoja, registruotų politinės kampanijos dalyvių bei asmenų, kuriuos atsisakyta registruoti politinės kampanijos dalyviais, sąrašą savo interneto tinklalapyje skelbia Vyriausioji rinkimų komisija.

6. Tik savarankiškais politinės kampanijos dalyviais registruoti ir Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto tinklalapyje paskelbti kaip savarankiški politinės kampanijos dalyviai politinės partijos, pretendentai, kandidatas ar kandidatų sąrašas bei save iškėlę kandidatai, referendumo iniciatoriai ar oponentai (jų grupės) gali priimti aukas, įgyti turtines prievolės dėl išlaidų politinei kampanijai.

7. Atstovaujamųjų politinės kampanijos dalyvių sąrašus gali skelbti politinė partija, kurios vardu ir interesais jie veikia, arba jos prašymu Vyriausioji rinkimų komisija.

8. Vykdydama šio įstatymo reikalavimus, politinė partija savo atstovaujamiesiems politinių kampanijų dalyviams gali nustatyti jų politinės kampanijos išlaidų limitus – politinės partijos priisimamų apmokėti išlaidų limitą ir politinės partijos neapmokamų išlaidų limitą, kandidatui šios išlaidos galimos tik atsiradus jų finansavimo šaltiniui.

4 straipsnis. Politinės kampanijos laikotarpio etapai

1. Politinės kampanijos laikotarpį sudaro šie etapai: pradinis laikotarpis, rinkimų (referendumo) agitacijos kampanijos laikotarpis ir baigiamasis (ataskaitų) laikotarpis.

2. Pradinis laikotarpis – sudėtinis politinės kampanijos laikotarpio etapas, kuris prasideda įstatymų nustatyta tvarka paskelbus rinkimų datą ir baigiasi paskelbus kandidatus (kandidatų sąrašus).

3. Rinkimų agitacijos kampanijos laikotarpis – sudėtinis politinės kampanijos laikotarpio etapas, prasidedantis paskelbus kandidatus (kandidatų sąrašus) ir pasibaigia prasidėjus įstatymų nustatytam terminui, kurio metu draudžiama rinkimų agitacija. Referendumo agitacijos kampanijos laikotarpis prasideda Vyriausiojoje rinkimų komisijoje įregistravus piliečių referendumo iniciatyvinę grupę ar pateikus Seimui Seimo narių grupės siūlymą paskelbti referendumą ir pasibaigia prasidėjus Referendumo įstatymo nustatytam terminui, kurio metu draudžiama referendumo agitacija.

4. Baigiamasis (ataskaitų) politinės kampanijos laikotarpis – sudėtinis politinės kampanijos laikotarpio etapas, kuris prasideda rinkimų (pakartotinių rinkimų) ar referendumo galutinių rezultatų paskelbimo dieną ir pasibaigia praėjus 45 dienoms nuo rinkimų (pakartotinių rinkimų) ar referendumo galutinių rezultatų paskelbimo dienos. Aukų įplaukoms į specialią banko sąskaitą pagal sutartis, sudarytas iki rinkimų agitacijos kampanijos laikotarpio pabaigos, ir išlaidų politinei kampanijai finansuoti apmokėjimui laikotarpio etapas pasibaigia praėjus 25 dienoms nuo rinkimų (pakartotinių rinkimų) ar referendumo galutinių rezultatų paskelbimo dienos.

5 straipsnis. Fizinio asmens ar politinės partijos įregistravimas savarankišku politinės kampanijos dalyviu

1. Prasidėjus politinei kampanijai, šio įstatymo 3 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodyti fiziniai asmenys ir politinės partijos turi teisę kreiptis į Vyriausiąją rinkimų komisiją registruoti juos savarankiškais politinės kampanijos dalyviais. Vėliausiai kreiptis dėl registravimo galima likus 12 dienų iki rinkimų ar referendumo. Politinės partijos savarankiškais politinės kampanijos dalyviais registruojamos (perregistruojamos) kasmet iki gegužės 1 dienos. Prasidėjus politinei kampanijai, politinių partijų registracija savarankišku politinės kampanijos dalyviu nenutrūksta.

2. Norintieji užsiregistruoti savarankiškais politinės kampanijos dalyviais turi būti sudarę sutartį su politinės kampanijos įždininku, turėti Lietuvos Respublikoje registruotame banke sąskaitą, kurią naudos kaip specialią banko sąskaitą.

3. Politinė partija, norinti registruotis ar persiregistruoti, registruoti savo keliamą kandidatą ar kandidatų sąrašą savarankišku politinės kampanijos dalyviu, Vyriausiajai rinkimų komisijai:

1) privalo pateikti teikimą (prašymą) registruotis (arba perregistruoti) savarankišku politinės kampanijos dalyviu ir gali pateikti prašymą (prašymus) registruoti jos keliamą kandidatą ar kandidatų sąrašą savarankišku politinės kampanijos dalyviu;

2) privalo pateikti šio įstatymo nustatyta tvarka politinės partijos pasirašytą turto patikėjimo sutarties su politinės kampanijos įždininku nuorašą ir gali pateikti audito sutarties su politinės kampanijos auditoriumi nuorašą;

3) privalo pateikti dokumentą, patvirtinantį, kad politinė partija turi banko sąskaitą, kuri bus naudojama kaip speciali banko sąskaita, ir dokumentą apie šioje sąskaitoje esančias lėšas;

4) jeigu yra pateiktas prašymas (prašymai) registruoti kandidatą ar kandidatų sąrašą savarankišku politinės kampanijos dalyviu, turi būti pateiktas atitinkamos sutarties su jo politinės kampanijos įždininku nuorašas ir dokumentas, patvirtinantis, kad yra banko sąskaita, kuri bus naudojama kaip speciali banko sąskaita, dokumentas apie šioje sąskaitoje esančias lėšas, taip pat gali būti pateiktas audito sutarties su politinės kampanijos auditoriumi nuorašas;

5) gali pateikti atstovaujamų politinės kampanijos dalyvių sąrašą, kuriame gali būti nurodyti atstovaujamo politinės kampanijos dalyvio išlaidų limitai.

4. Fizinis asmuo, norintis registruotis politinės kampanijos dalyviu, Vyriausiajai rinkimų komisijai privalo pateikti:

1) prašymą registruotis savarankišku politinės kampanijos dalyviu;

- 2) asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą;
- 3) šio įstatymo nustatyta tvarka pasirašytą turto patikėjimo sutarties su politinės kampanijos išdininku nuorašą ir gali pateikti audito sutarties su politinės kampanijos auditoriumi nuorašą;
- 4) dokumentą, patvirtinantį, kad jo vardu yra atidaryta banko sąskaita, kuri bus naudojama kaip speciali banko sąskaita, ir dokumentą apie šioje sąskaitoje esančias lėšas.
5. Sprendimą dėl registravimo savarankišku politinės kampanijos dalyviu priima Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininkas arba jo įgaliotas komisijos narys ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo visų šiame straipsnyje nurodytų dokumentų gavimo dienos.
6. Atsisakymas registruoti asmenį savarankišku politinės kampanijos dalyviu turi būti motyvuotas. Jeigu asmuo nesutinka su priimtu sprendimu, jis turi teisę sprendimą apskųsti Vyriausiajai rinkimų komisijai. Ši skundą privalo išnagrinėti per 3 darbo dienas. Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo jo priėmimo gali būti apskųstas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui.
7. Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto tinklalapyje skelbiami:
 - 1) savarankiško politinės kampanijos dalyvio pavadinimas arba vardas, pavardė, jo statusas politinėje kampanijoje (pretendentas, kandidatas, referendumo iniciatorius ar oponentas), telefonas pasiteirauti, elektroninio pašto adresas;
 - 2) politinės kampanijos išdininko vardas, pavardė, telefonas, elektroninio pašto adresas;
 - 3) politinės kampanijos auditoriaus, jeigu jis yra, vardas, pavardė, telefonas, elektroninio pašto adresas, o jeigu politinės kampanijos auditorius yra juridinis asmuo – juridinio asmens pavadinimas, įmonės kodas, telefonas, elektroninio pašto adresas;
 - 4) politinės partijos atstovaujami politinės kampanijos dalyviai, jiems politinės partijos nustatytų išlaidų limitai, jei to prašo ši politinė partija.

6 straipsnis. Politinės kampanijos dalyvio statuso praradimas

1. Politinė partija savarankiško politinės kampanijos dalyvio statusą praranda šiais atvejais:
 - 1) pačios prašymu;
 - 2) paskyrus politinei partijai bausmę pagal teismo nuosprendį (bausmės atlikimo laikotarpiu);
 - 3) Politinių partijų įstatymo nustatytais atvejais pasibaigus partijai.
2. Kitas savarankiškas politinės kampanijos dalyvis politinės kampanijos dalyvio statusą praranda šiais atvejais:
 - 1) paties prašymu;
 - 2) kai pasibaigus rinkimų įstatymuose nustatytam kandidatų registravimo laikui pretendentas nėra registruotas kandidatu, kuris turi teisę būti registruotas savarankišku politinės kampanijos dalyviu pagal šio įstatymo 3 straipsnį;
 - 3) panaikinus kandidato registraciją.
3. Politinės kampanijos dalyvio statuso praradimas neatleidžia nuo pareigos įvykdyti politinės kampanijos dalyvio statusą praradusio asmens prievolės, atsiradusias šio ir kitų įstatymų pagrindu.

II SKIRSNIS

POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPAIJŲ FINANSAVIMO ŠALTINIAI. POLITINĖS KAMPAIJOS IŠLAIDOS

7 straipsnis. Politinės partijos ir politinės kampanijos finansavimo šaltiniai

1. Politinės partijos ir politinės kampanijos finansuojamos lėšomis, gautomis iš šiame įstatyme nurodytų šaltinių. Politinės partijos lėšos, skirtos politinei partijai ir politinei kampanijai finansuoti, turi būti laikomos Lietuvos Respublikoje registruoto banko sąskaitoje. Visos išlaidos, skirtos politinei kampanijai finansuoti, apmokamos tik iš šioje sąskaitoje esančių lėšų.

2. Politinių partijų finansavimo šaltiniai yra nuolatiniai (laikotarpiu tarp politinių kampanijų ir politinės kampanijos laikotarpio įprastiniai šiai politinei partijai finansavimo šaltiniai) ir politinės kampanijos finansavimo šaltiniai.

3. Nuolatiniai politinės partijos finansavimo šaltiniai yra:

- 1) politinės partijos nario mokesčiai;
- 2) valstybės biudžeto dotacijos ir politinės kampanijos dalies išlaidų kompensacija;
- 3) lėšos, politinės partijos gautos iš šio įstatymo 14 straipsnyje nurodytos kitos jos veiklos;
- 4) tarptautinių organizacijų, kurios narė yra Lietuvos Respublika arba Lietuvos Respublikos politinė partija, politinėms partijoms mokamos dotacijos;

5) šiuo įstatymu nustatytos aukos;

6) Lietuvos Respublikoje registruotų bankų paskolos politinei partijai.

4. Politinės partijos nario mokesčių dydžio nustatymo, mokėjimo ir naudojimo tvarka nustatoma politinės partijos įstatuose. Nario mokesčiai yra:

1) stojamasis nario mokestis;

2) periodinis nario mokestis.

5. Partijos įstatuose gali būti nustatyti ir kiti, šio straipsnio 4 dalyje nenurodyti, nario mokesčiai.

6. Politinės partijos politinės kampanijos finansavimo šaltiniai yra:

1) nuosavos politinės partijos lėšos, gautos iš politinės partijos finansavimo šaltinių ir naudojamos partijos, partijos iškeltų kandidatų sąrašų bei partijos iškeltų kandidatų politinėms kampanijoms finansuoti;

2) politinės kampanijos laikotarpiu politinės partijos gaunamos aukos;

3) politinės kampanijos laikotarpiu politinės partijos iš Lietuvos Respublikoje registruotų bankų gaunamos paskolos.

7. Draudžiama finansuoti politines partijas ar politines kampanijas kitomis šiame straipsnyje nenurodytomis lėšomis.

8 straipsnis. Kitų savarankiškų politinės kampanijos dalyvių (išskyrus politines partijas) politinės kampanijos finansavimo šaltiniai

1. Kitų savarankiškų politinės kampanijos dalyvių (išskyrus politines partijas) politinės kampanijos finansuojamos:

1) pagal šį įstatymą turinčių teisę aukoti fizinių ir juridinių asmenų aukomis;

2) nuosavomis (asmeninėmis) lėšomis.

2. Visos išlaidos, skirtos kitų savarankiškų politinės kampanijos dalyvių politinei kampanijai finansuoti, gali būti apmokamos tik iš šio dalyvio specialioje banko sąskaitoje esančių lėšų.

9 straipsnis. Atstovaujamųjų politinės kampanijos dalyvių finansavimo šaltinis

1. Atstovaujamųjų politinių kampanijų dalyvių politinės kampanijos finansuojamos politinės partijos lėšomis, neviršijant, kaip yra nurodyta šio įstatymo 3 straipsnio 8 dalyje, politinės partijos nustatytų limitų.

2. Visos išlaidos, skirtos atstovaujamųjų politinių kampanijų dalyvių politinei kampanijai finansuoti, gali būti apmokamos tik iš politinės partijos, kurios vardu ir interesais jie veikia, specialioje banko sąskaitoje esančių lėšų.

10 straipsnis. Aukos

1. Vienas fizinis asmuo, nurodytas šio įstatymo 12 straipsnyje, per kalendorinius metus gali paaukoti vienai politinei partijai ne didesnę kaip 300 MGL dydžio auką. Jeigu tais pačiais metais vyksta politinė kampanija, fizinis asmuo vienam savarankiškam politinės kampanijos dalyviui gali paaukoti per šią politinę kampaniją ne didesnę kaip 300 MGL dydžio auką. Jeigu vienas fizinis asmuo per vieną politinę kampaniją politinės kampanijos dalyviui (dalyviams) paaukoja daugiau kaip 10 procentų savo praeitais metais gautų pajamų, apie tokį aukotoją ir jo auką (aukas) turi būti

paskelbiama Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau – Valstybinė mokesčių inspekcija) išvadoje.

2. Fiziniai asmenys, paaukoję 100 ir daugiau kaip 100 litų vertės auką, ir visi aukojusieji juridiniai asmenys privalo būti pavišiniami. Priimant auką, turi būti užpildomas aukos lapas. Aukotojo vardas, pavardė ir savivaldybė, kurioje jis gyvena, o juridinio asmens pavadinimas, savivaldybė, kurioje yra jo buveinė, politinės kampanijos išdininko turi būti paskelbiami ne vėliau kaip per 5 darbo dienas politinės kampanijos laikotarpiu ir ketvirčio pabaigoje kitu laikotarpiu Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto tinklalapyje skelbiamame viešame aukotojų sąrašė. Dėl fizinio asmens, paaukojusio iki 100 litų vertės auką ir pageidaujančio likti nepavišinto, taip pat užpildomas aukos lapas, kuriame nurodomi aukotojo asmens duomenys: vardas ir pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta. Fizinio asmens, paaukojusio iki 100 litų vertės auką ir nesutinkančio, kad jo asmens duomenys būtų pavišinti, asmens duomenis viešinti draudžiama.

3. Fizinų asmenų piniginių aukos, kurios viršija 1000 litų, ir visos juridinių asmenų piniginių aukos privalo būti aukojamos tik banko pavedimu.

4. Vienas juridinis asmuo, nurodytas šio įstatymo 12 straipsnyje, per finansinius metus gali paaukoti vienai politinei partijai ne didesnę kaip 300 MGL dydžio auką. Jeigu tais pačiais metais vyksta politinė kampanija, juridinis asmuo vienam savarankiškam politinės kampanijos dalyviui per šią politinę kampaniją gali paaukoti ne didesnę kaip 300 MGL dydžio auką.

5. Auka laikoma priimta, kai politinės kampanijos išdininkas, patikrinęs, ar gauta auka atitinka šio įstatymo reikalavimus, užregistruoja auką ir aukos davėjui įteikia (išsiunčia) aukų lapą. Politinės kampanijos išdininkas gali kreiptis į Valstybinę mokesčių inspekciją ir turi teisę gauti informaciją, kuri reikalinga priimti sprendimą, ar auka atitinka šio įstatymo reikalavimus.

6. Priimamos aukos yra registruojamos aukų lapuose. Šie turi būti surašomi aukos perdavimo–priėmimo dieną ar ne vėliau kaip kitą dieną, gavus banko pavedimą. Aukų lapuose turi būti nurodoma piniginių aukos vertė, nepiniginė auka ir jos rinkos vertė, aukotojo fizinio asmens vardas ir pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta; aukotojo juridinio asmens pavadinimas, kodas, buveinės adresas. Aukų lapai surašomi 3 egzemplioriais, pirmas jų atiduodamas aukotojui, antras – Vyriausiajai rinkimų komisijai, trečias lieka aukos gavėjui.

7. Partija visas per vienus kalendorinius metus, o kitas savarankiškas politinės kampanijos dalyvis politinės kampanijos metu gautas aukas registruoja politinės partijos ar politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje.

8. Nepiniginių aukų įvertinimo ir apskaičiavimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

11 straipsnis. Nepriimtinos aukos

1. Draudžiama naudoti politinėms partijoms ar politinėms kampanijoms gautas aukas, kurios neatitinka šio įstatymo reikalavimų. Jei tokios aukos buvo gautos ir aukotojas yra žinomas, per 5 darbo dienas nuo tokios aukos gavimo dienos jam turi būti raštu pasiūloma atsiimti auką, nurodant atsisakymo priimti auką priežastis. Jeigu aukotojas yra nežinomas arba žinomas aukotojas per 3 darbo dienas nuo rašytinio pranešimo apie pasiūlymą atsiimti auką grąžinamos aukos nepriima, politinės kampanijos dalyvis per 5 darbo dienas privalo ją perduoti turinčiam teisę teikti labdarą juridiniam asmeniui, o šis šias lėšas privalo panaudoti labdarai.

2. Politinių partijų bei politinių kampanijų dalyvius finansuoti per trečiuosius asmenis draudžiama.

12 straipsnis. Aukotojai

1. Aukoti politinėms partijoms ir politinėms kampanijoms dalyviams turi teisę:

1) Lietuvos Respublikos piliečiai – visų politinių kampanijų dalyviams ir politinėms partijoms; nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, turintys kitos Europos Sąjungos valstybės narės pilietybę, – rinkimų į Europos Parlamentą ir savivaldybių tarybų rinkimų kampanijų dalyviams ir politinėms partijoms; nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, neturintys kitos

Europos Sąjungos valstybės narės pilietybės, arba asmenys be pilietybės – savivaldybių tarybų rinkimų politinių kampanijų dalyviams;

2) Lietuvos Respublikoje registruoti privatūs juridiniai asmenys, kurių įstatiniame kapitale nėra valstybės ar savivaldybės kapitalo ir kurių įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalis, suteikianti teisę kontroliuoti juridinio asmens veiklą, priklauso tik šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytiems fiziniams asmenims, Lietuvos Respublikoje įregistruotiems juridiniams asmenims arba NATO ir Europos Sąjungos valstybių narių privatiems juridiniams asmenims.

2. Politinės partijos turi teisę aukoti tik kandidatų ar kandidatų sąrašų politinėms kampanijoms.

3. Politinės kampanijos finansavimo sutartys, patvirtinančios politinės kampanijos dalyvio (aukos gavėjo) ir aukotojo turtinius ar neturtinius (politinius) įsipareigojimus, turi būti sudaromos raštu. Jas turi pasirašyti politinės kampanijos dalyvis (aukos gavėjas), politinės kampanijos išdininkas ir aukotojas. Politinės kampanijos finansavimo sutartys turi būti skelbiamos viešai ir negali prieštarauti viešajai tvarkai ar gerai moralei. Draudžiama sudaryti slaptus įsipareigojimus. Sutarties nuorašas kartu su rinkimų kampanijos finansine ataskaita turi būti perduotas Vyriausiajai rinkimų komisijai, o ši privalo paskelbti sutarties tekstą Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto tinklalapyje.

4. Susitarimai tarp aukotojų ir aukų gavėjų, susiję su įsipareigojimais asmeniniams, privatiems ar grupiniams interesams, draudžiami.

5. Išrinktiems į valstybės ar savivaldybių institucijas asmenims draudžiama atstovauti aukotojų asmeniniams ar grupiniams interesams ir priimti išskirtinai jiems palankius sprendimus.

13 straipsnis. Valstybės biudžeto dotacijos dydžio apskaičiavimo, paskirstymo, mokėjimo ir naudojimo tvarka

1. Politinės partijos turi teisę įstatymų nustatyta tvarka gauti dotacijų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto.

2. Politinei partijai iš valstybės biudžeto skiriamos dotacijos dydis nustatomas šia tvarka:

1) sumuojant tik tuos rinkėjų balsus, kurie buvo paduoti už tų politinių partijų, kurioms pagal šio straipsnio 3 dalį gali būti skiriama valstybės biudžeto dotacija, kandidatus, nustatomas visų balsų skaičius;

2) vieno rinkėjo balso pusės metų finansinis koeficientas nustatomas pusę valstybės biudžeto dotacijos dalijant iš visų rinkėjų balsų skaičiaus;

3) politinei partijai skiriama valstybės biudžeto pusmetinė dotacija nustatoma vieno rinkėjo balso pusės metų finansinį koeficientą padauginus iš rinkėjų, padavusių savo balsus už šios politinės partijos kandidatus, balsų skaičiaus.

3. Valstybės biudžeto dotacija paskirstoma toms politinėms partijoms, kurios yra gavusios ne mažiau kaip 3 procentus visų rinkėjų balsų, paduotų už politinių partijų kandidatus tuose Seimo rinkimuose, savivaldybių tarybų rinkimuose, pagal kurių rezultatus paskirstoma valstybės biudžeto dotacija ir kurioms įstatymų nustatyta tvarka nėra sustabdyta teisė gauti valstybės biudžeto dotaciją.

4. Valstybės biudžeto dotacija yra paskirstoma pagal Seimo rinkimų, savivaldybių tarybų rinkimų (pakartotinių, naujų rinkimų ir pakartotinio balsavimo), kuriuose išrinktų kandidatų įgaliojimai nėra nutrūkę arba jiems nutrūkus laisva vieta buvo užimta nerengiant rinkimų, galiojančius rezultatus:

1) paskutinių Seimo rinkimų, savivaldybių tarybų rinkimų daugiamandatėse rinkimų apygardose. Tuo atveju, kai keltų kandidatų sąrašas yra koalicinis, gautų balsų skaičius politinėms partijoms paskirstomas proporcingai koalicioniame sąrašė esančių kandidatų skaičiui;

2) paskutinių rinkimų, paskutinių pakartotinių rinkimų, paskutinių naujų rinkimų Seimo vienmandatėse rinkimų apygardose. Jeigu kandidatą iškėlė kelios politinės partijos, kandidato gauti balsai po lygiai paskirstomi jį iškėlusioms politinėms partijoms;

3) paskutinio pakartotinio balsavimo Seimo vienmandatėse rinkimų apygardose. Jeigu pakartotinis balsavimas, išrinkus Seimo narį rinkimuose, pakartotiniuose rinkimuose ar naujuose rinkimuose, nebuvo rengiamas, tai vietoj pakartotinio balsavimo rezultatų imami paskutiniai

rinkimų, pakartotinių rinkimų ar naujų rinkimų rezultatai šioje vienmandatėje rinkimų apygardoje. Jeigu kandidatą iškėlė kelios politinės partijos, kandidato gauti balsai po lygiai paskirstomi ji iškėlusioms politinėms partijoms.

5. Politinės partijos valstybės biudžeto dotacijos dydį šiame straipsnyje nustatyta tvarka nustato Vyriausioji rinkimų komisija ir ne vėliau kaip iki kiekvienų metų balandžio 15 dienos ir lapkričio 15 dienos apie tai pateikia pažymą Finansų ministerijai.

6. Finansų ministerija, vadovaudamasi šio įstatymo nuostatomis, kiekvienų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekte numato asignavimus politinėms partijoms. Finansų ministerija, vadovaudamasi Vyriausiosios rinkimų komisijos pateikta pažyma, valstybės biudžeto dotacijos dalį, skirtą politinei partijai, perveda į jos sąskaitą ne vėliau kaip per 15 dienų nuo šio straipsnio 5 dalyje nurodytų terminų pabaigos.

14 straipsnis. Kita politinių partijų veikla

Politinės partijos turi teisę verstis leidybos, spaudos ir atributikos platinimo, nuosavybės teise priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo, politinių bei kultūrinių renginių (paskaitų, parodų ir kt.) organizavimo ir kita veikla, iš kurios gautos lėšos gali būti naudojamos tik politinės partijos įstatuose nurodytiems partijos veiklos tikslams. Partijos taip pat turi teisę gauti palūkanas už bankuose laikomus indėlius.

15 straipsnis. Dalies išlaidų politinei kampanijai kompensavimas

1. Politinės partijos turi teisę į dalies išlaidų politinei kampanijai kompensavimą.

2. Pasibaigus politinei kampanijai, Vyriausioji rinkimų komisija, patikrinusi politinių kampanijų finansavimo ataskaitas pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos išvadas ir politinių kampanijų finansavimo ataskaitas bei kitą informaciją, per 15 dienų nuo šių ataskaitų ir kitos informacijos gavimo dienos nustato, kiek politinės partijos iškėlė kandidatų ir kandidatų sąrašų, kurie atitinkamose rinkimų apygardose gavo ne mažiau kaip po 3 procentus rinkimuose dalyvavusių rinkėjų balsų, ir kurias politines kampanijas finansuojant nėra nustatyta šiurkščių įstatymų pažeidimų, kiek iš viso išleista lėšų politinėms kampanijoms finansuoti, taip pat nustato, ar nėra likę su politine kampanija susijusių skolos įsipareigojimų. Atitinkančioms šias sąlygas politinėms partijoms gali būti kompensuojama iki 25 procentų politinės kampanijos išlaidų. Lietuvos Respublikos valstybės biudžete nustatoma asignavimų suma, skirta kompensuoti daliai politinės kampanijos išlaidų. Valstybės biudžete nustatyta kompensavimo suma paskirstoma politinėms partijoms, turinčioms teisę į politinės kampanijos išlaidų dalies kompensaciją, proporcingai jų politinės kampanijos išlaidoms.

3. Šiurkščiais įstatymo pažeidimais šio straipsnio 2 dalyje laikoma netinkama veikla, nurodyta šio įstatymo 22 straipsnio 5 dalyje, kita veikla, dėl kurios negalima nustatyti, ar politinės partijos finansinės veiklos deklaracija atitinka tikrovę, ir privalomų pateikti dokumentų nepateikimas ar saugotinių dokumentų praradimas, taip pat kita veikla, kurią Vyriausioji rinkimų komisija pripažįsta šiurkščiai pažeidžiančia šio įstatymo reikalavimus.

16 straipsnis. Išlaidos politinei kampanijai finansuoti

1. Politinė kampanija finansuojama iš šio įstatymo 7 ir 8 straipsniuose nurodytų finansavimo šaltinių, kurių lėšos kaupiamos politinės partijos banko sąskaitoje arba šio straipsnio nustatytais atvejais atidarytose specialiose banko sąskaitose.

2. Specialią banko sąskaitą (toliau – banko sąskaita) privalo atidaryti kiekvienas savarankiškas politinės kampanijos dalyvis, išskyrus politinę partiją, jeigu ji politinės kampanijos lėšas nusprendžia laikyti turimoje politinės partijos banko sąskaitoje, kuri naudojama kaip speciali banko sąskaita.

3. Tais atvejais, kai rinkimų apygarda apima visą Lietuvos Respublikos teritoriją, maksimalus išlaidų vieno politinės kampanijos dalyvio politinei kampanijai dydis skaičiuojamas taip: šalies rinkėjų sąrašė įrašytų rinkėjų skaičius padauginamas iš 1,5 lito ir gauta sandauga suapvalinama dviejų pirmųjų reikšminių skaitmenų tikslumu.

4. Tais atvejais, kai rinkimų apygarda apima Lietuvos Respublikos teritorijos dalį, maksimalus išlaidų vieno politinės kampanijos dalyvio politinei kampanijai dydis skaičiuojamas taip: vienos rinkimų apygardos rinkėjų skaičius dauginamas iš 2 litų ir gauta sandauga suapvalinama dviejų pirmųjų reikšminių skaitmenų tikslumu. Jeigu gauta sandauga yra mažesnė kaip 20 000 litų, maksimalus politinės kampanijos išlaidų dydis nustatomas 20 000 litų. Savivaldybių tarybų rinkimuose politinė partija, iškėlus kandidatus sąrašą (sąrašus), papildomai šiai politinei kampanijai gali išleisti ne daugiau kaip 10 procentų šios partijos iškeltų kandidatų sąrašų maksimalios politinės kampanijos išlaidų sumos.

5. Politinės kampanijos finansavimo išlaidomis pripažįstamos politinės kampanijos laikotarpio įsipareigojimai ir išlaidos, skirtos:

- 1) politinei reklamai ar kitai agitacinei medžiagai gaminti ar platinti bet kokiais visuomenės informavimo priemonėmis ar bet koku kitu viešu būdu;
- 2) politinės kampanijos įvykdymo atlyginimui ir funkcijoms atlikti;
- 3) nekilnojamųjų ar kilnojamųjų daiktų nuomos mokesčiui, susitikimams, koncertams ar kitiems renginiams apmokėti bei vaišėms, pobūviams ar banketams surengti;
- 4) transporto priemonių politinės kampanijos reikmėms apmokėti;
- 5) politinės kampanijos savanorių, politinės partijos ar kandidato atstovų rinkimams ar rinkimų (referendumo) stebėtojų ryšiui, maitinimui, apgyvendinimui ir transportui apmokėti;
- 6) kitoms šiame įstatyme nustatytoms išlaidoms apmokėti.

6. Politinės kampanijos finansavimo išlaidomis taip pat pripažįstamos išlaidos, skirtos šio straipsnio 5 dalyje nurodytai paskirčiai, patirtos ne politinės kampanijos laikotarpiu, jeigu toje dalyje nurodyti daiktai ir kitas turtas skirti naudoti ar jeigu paslaugos gautos politinės kampanijos laikotarpiu. Šiuo atveju politinės kampanijos dalyviai privalo apie tai pranešti Vyriausiajai rinkimų komisijai, o ši turėtas išlaidas įvertina Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

7. Kiekvieno politinės kampanijos dalyvio šio straipsnio 5 ir 6 dalyse nurodytų išlaidų dydis negali viršyti šio straipsnio 3 ar 4 dalyse nustatytų maksimalių išlaidų dydžių.

8. Maksimalus išlaidų politinei kampanijai dydis nemažinamas:

- 1) politinių partijų, pretendentų, kandidatų, referendumo iniciatorių, referendumo oponentų lėšomis, sumokėtomis pagal teisinių paslaugų sutartis;
- 2) išlaidomis, skirtomis rinkimų užstatui sumokėti;
- 3) išlaidomis, skirtomis pretendentui, kandidato kelionėms į rinkimų apygardą;
- 4) išlaidomis politinės partijos patalpoms ir personalo veiklai apmokėti, kai šios išlaidos yra šiai politinei partijai įprastos ne politinės kampanijos laikotarpiu.

9. Jeigu politinės kampanijos laikotarpiu politinės kampanijos dalyvis (išskyrus politines partijas, jų keliamus kandidatus ar kandidatų sąrašus) surinko lėšų daugiau, negu jų buvo sunaudota politinės kampanijos išlaidoms apmokėti, nepanaudotos lėšos įstatymų nustatyta tvarka turi būti perduotos turinčiam teisę teikti labdarą juridiniam asmeniui, o šis šias lėšas privalo panaudoti labdarai. Politinės partijos, jų keliamų kandidatų ar kandidatų sąrašų nepanaudotos lėšos gali būti skirtos tik politinei veiklai finansuoti.

III SKIRSNIS POLITINĖ IR POLITINĖS KAMPANIJOS REKLAMA

17 straipsnis. Politinės reklamos žymėjimas

1. Politinė reklama turi būti teisės aktų nustatyta tvarka pažymėta nurodant lėšų šaltinį ir aiškiai atskirta nuo kitos skleidžiamos informacijos.
2. Politinei reklamai, be specialių šiame įstatyme nustatytų reikalavimų, teisės aktų nustatyta apimtimi taikomi ir Visuomenės informavimo įstatyme reklamai nustatyti principai ir reikalavimai.
3. Už nepažymėtos reklamos skleidimą taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė.

18 straipsnis. Politinės reklamos skelbimas visuomenės informavimo priemonėse

1. Viešosios informacijos rengėjai ir platintojai, kurių kapitalą sudaro turinčių teisę aukoti pagal šio įstatymo 12 straipsnį asmenų kapitalas, politinę reklamą gali skelbti nemokamai. Viešosios informacijos rengėjai ir platintojai, pasirinkę, kurį valstybės politiką ar politikus, kurią politinę partiją, kurį kandidatą ar kandidatus, kandidatų sąrašą ar kandidatų sąrašus, referendumo iniciatorių ar oponentus remia, turi kreiptis į savarankiškus politinės kampanijos dalyvius ir Vyriausiąją rinkimų komisiją, informuodami apie tai. Tik po to viešosios informacijos rengėjai ir platintojai gali skelbti politinę reklamą nemokamai. Už tokį politinės reklamos paskelbimą viešosios informacijos rengėjams ir platintojams negali būti atlyginama jokiais būdais.

2. Viešosios informacijos rengėjai ir platintojai, kurie neatitinka šio straipsnio 1 dalies reikalavimų, politinę reklamą gali teikti tik pagal visiems politinės kampanijos dalyviams vienodus įkainius bei sąlygas, kurie ne vėliau kaip likus 45 dienoms iki rinkimų ar referendumo turi būti pateikti žurnalistų etikos inspektoriui. Šis įkainius nedelsdamas skelbia Žurnalistų etikos inspektoriatas tarnybos interneto tinklalapyje, ir įkainiai bei sąlygos gali būti pakeisti tik žurnalistų etikos inspektoriatas sutikimu. Užsakymai politinei reklamai gali būti priimami ne anksčiau kaip po 5 darbo dienų nuo įkainių ir sąlygų pateikimo žurnalistų etikos inspektoriui.

3. Viešosios informacijos rengėjai ir platintojai gali atsisakyti skleisti politinę reklamą, kurioje yra kitus kandidatus bei politines partijas kompromituojančios medžiagos, jeigu atsisakoma prisiimti galimas atsakomosios nuomonės paskleidimo išlaidas, bet privalo atsisakyti skleisti politinę reklamą, kurios paskleidimas prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams.

4. Politinės reklamos turinio reikalavimai ir kiti politinės reklamos reikalavimai gali būti nustatyti kitais teisės aktais.

5. Politinės kampanijos reklama nelaikomi:

1) ne politinės kampanijos laikotarpiu skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politiką, politinių partijų, kandidatų veiklą, išskyrus atvejus, kai tokiais pranešimais yra agituojama balsuoti partijos ar kandidato interesais arba už tokius pranešimus yra atsilyginama, arba numatoma atsilyginti;

2) politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politiką, politinių partijų, kandidatų veiklą, taip pat diskusijų ir pokalbių laidos.

6. Periodinės spaudos leidiniuose politinė reklama negali būti skleidžiama pirmajame puslapyje.

7. Viešosios informacijos rengėjo ar platintojo deklaracija teikiama Vyriausiajai rinkimų komisijai du (tris) kartus: likus 10 dienų iki rinkimų ar referendumo dienos (likus 5 dienoms – jeigu vyksta pakartotinis balsavimas) ir po rinkimų rezultatų nustatymo praėjus 25 dienoms. Deklaracijos skelbiamos Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto tinklalapyje.

IV SKIRSNIS

POLITINIŲ PARTIJŲ FINANSINĖS VEIKLOS IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO APSKAITA

19 straipsnis. Politinių partijų finansinės veiklos apskaita

1. Politinės partijos buhalterinė apskaita tvarkoma šio ir Buhalterinės apskaitos įstatymo nustatyta tvarka.

2. Metinė politinės partijos finansinės veiklos deklaracija turi būti patvirtinta politinės partijos valdymo organo. Prie metinės politinės partijos finansinės veiklos deklaracijos turi būti pateikiama patvirtinta apskaitos žurnalo kopija, o Vyriausiosios rinkimų komisijos reikalavimu – ir finansinės veiklos deklaracijos duomenis pagrindžiantys dokumentai. Jie po patikrinimo ar nuorašų padarymo grąžinami politinei partijai.

20 straipsnis. Politinių kampanijų finansinė apskaita

1. Savarankiški politinės kampanijos dalyviai politinės kampanijos finansinę apskaitą tvarko šio įstatymo nustatyta tvarka.

2. Politinės kampanijos finansinę apskaitą tvarko politinės kampanijos išdininkas, su kuriuo savarankiškas politinės kampanijos dalyvis turi pasirašyti politinės kampanijos finansavimo sutartį, atitinkančią Civilinio kodekso 6 knygos L skyriaus reikalavimus, taikomus turto patikėjimo sutarčiai.

3. Būti politinės kampanijos išdininku turi teisę tik Lietuvos Respublikos pilietis arba nuolatinis Lietuvos Respublikos gyventojas.

4. Politinės kampanijos išdininku negali būti:

- 1) pretendentas ar kandidatas;
- 2) rinkimų ar referendumo komisijos narys;
- 3) auditorius, paskirtas šio įstatymo nustatyta tvarka;

4) fizinis asmuo, teismo pripažintas neveiksniu ar ribotai veiksniumi arba nebaigęs atlikti bausmės pagal teismo nuosprendį;

5) valstybės tarnautojas.

5. Politinės partijos ir politinės kampanijos išdininko sudarytos sutarties nuorašas turi būti pateikiamas Vyriausiajai rinkimų komisijai, o ši savo interneto tinklalapyje skelbia asmens sutikimą būti politinės kampanijos išdininku, jo vardą, pavardę, adresą bei telefonus pasiteirauti.

6. Politinės kampanijos išdininkas:

1) pasirašo aukų lapus, politinės partijos ar politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštį, politinės kampanijos finansavimo ataskaitą, politinės kampanijos audito išvadą, jeigu ji privaloma, ir šio įstatymo nustatyta tvarka pateikia Vyriausiajai rinkimų komisijai bei Valstybinei mokesčių inspekcijai;

2) šio įstatymo ir Buhalterinės apskaitos įstatymo nustatyta tvarka tvarko ir saugo politinės kampanijos apskaitos dokumentus;

3) per 5 darbo dienas Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto tinklalapyje paskelbia duomenis apie politinės kampanijos laikotarpiu gautas aukas bei sudarytas sutartis (ne politinės kampanijos laikotarpiu ir kai yra pateikęs politinės kampanijos finansavimo ataskaitą, nurodytus duomenis paskelbia per 30 dienų);

4) kontroliuoja politinei kampanijai išleistų lėšų dydį ir prižiūri, kad politinei kampanijai nebūtų išleista daugiau lėšų, negu nustatyta šio įstatymo 16 straipsnio 3 ir 4 dalyse;

5) šio įstatymo nustatytais atvejais atidaro ir uždaro specialią banko sąskaitą.

7. Politinės kampanijos dalyvis neturi teisės naudoti politinei kampanijai finansuoti priimtų, tačiau aukų lapuose neregistruotų piniginių aukų, taip pat nepiginių aukų, jeigu politinės kampanijos išdininkas nėra užpildęs aukos lapo.

8. Kai politinės kampanijos išdininkas nutraukia sutartį, negali toliau eiti pareigų dėl šio straipsnio 4 dalyje nustatytų aplinkybių ar miršta, politinė partija ar savarankiškas politinės kampanijos dalyvis privalo pagal sutartį pavesti kitam asmeniui, atitinkančiam šio įstatymo reikalavimus, būti politinės kampanijos išdininku.

21 straipsnis. Politinių partijų ir politinių kampanijų dalyvių įsiskolinimai ir jų padengimas

Kiekviena politinė partija ar savarankiškas politinės kampanijos dalyvis privalo įvykdyti politinės kampanijos laikotarpiu atsiradusius ar su politine kampanija susijusius skolos įsipareigojimus rinkimų agitacijos paslaugų teikėjams ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo politinės kampanijos pabaigos. Kasmet iki vasario 1 dienos, kol skolos bus padengtos, buvęs politinės kampanijos dalyvis privalo pranešti Vyriausiajai rinkimų komisijai apie skolos įsipareigojimų įvykdymą ir įvykdymo šaltinius. Politinė partija turi teisę padengti skolos įsipareigojimus tik iš partijai nuosavybės teise priklausančio turto ir gaunamų aukų, o politinės kampanijos dalyviai fiziniai asmenys – tik iš nuosavų (asmeninių) lėšų.

V SKYRIUS

POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO KONTROLĖ. POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ AUDITAS

22 straipsnis. Politinių partijų ir politinių kampanijų finansinės veiklos kontrolė

1. Politinių partijų finansinę veiklą ir politinių kampanijų finansavimą kontroliuoja Vyriausioji rinkimų komisija, Valstybinė mokesčių inspekcija bei kitos institucijos įstatymų nustatyta tvarka.

2. Vyriausioji rinkimų komisija:

1) kontroliuoja, kaip politinės partijos, pretendentai, kandidatai, referendumų iniciatoriai ar oponentai bei kiti politinių kampanijų dalyviai laikosi šio įstatymo nustatytų reikalavimų;

2) sudaro sąlygas ir atsako, kad jos interneto tinklalapyje politinių partijų finansinės veiklos, politinių kampanijų finansavimo, viešosios informacijos rengėjo ar platintojo deklaracijos, pradinės ir galutinės politinių kampanijų finansavimo ataskaitos būtų skelbiamos nedelsiant gavus šių ataskaitų duomenis, atnaujinamos ir šie duomenys atitiktų gautą informaciją;

3) kontroliuoja, kaip vykdomas šis įstatymas, ir siūlo traukti atsakomybėn už šio įstatymo pažeidimus arba kreipiasi į kitas institucijas, kurioms įstatymų suteikta kompetencija leidžia patikrinti, kaip laikomasi įstatymų nustatytų reikalavimų;

4) kasmet nustato maksimalius politinės kampanijos išlaidų konkrečiose rinkimų apygardose dydžius ir juos skelbia iki finansinių metų pradžios;

5) registruoja aukų lapus, juos išduoda bei kontroliuoja jų naudojimą;

6) išduoda politinės partijos ar politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščius.

3. Valstybinė mokesčių inspekcija:

1) tikrina, ar metinių politinių partijų finansinės veiklos deklaracijų, politinių kampanijų finansavimo ataskaitų, politinės partijos ar politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščių duomenys atitinka turimus asmenų deklaruotų pajamų duomenis;

2) tikrina, ar politinių partijų finansinę veiklą, politinių kampanijų finansavimą tvarkomas Buhalterinės apskaitos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;

3) tikrinimų išvadas pateikia Vyriausiajai rinkimų komisijai.

4. Prokuroras turi teisę prašyti teismo paskirti ekspertus, kad šie ištirtų, ar politinė partija, jos valdymo organai ar jų nariai, politinės kampanijos dalyviai veikė tinkamai.

5. Netinkama veikla laikytini tokie veiksmai, kai:

1) politinė partija, politinės kampanijos dalyviai priima sprendimus naudoti politinei kampanijai aukas, gautas iš asmenų, kurie neturi teisės finansuoti politinių kampanijų, ar iš neleistinų politinės partijos ar politinės kampanijos finansavimo šaltinių;

2) politinė partija, jos valdymo organai ar jų nariai, politinės kampanijos dalyviai sudaro politinės kampanijos finansavimo sandorius, pažeisdami šio įstatymo reikalavimus.

6. Politinės partijos ar politinės kampanijos dalyvio veiklos tyrimas atliekamas vadovaujantis Civilinio kodekso 2 knygos X skyriaus nuostatomis, kurios taikomos tiek, kiek politinės partijos ar politinės kampanijos dalyvio veiklos tyrimo šis įstatymas nereglementuoja kitaip.

7. Pareiškimas dėl politinės partijos ar politinės kampanijos dalyvio veiklos tyrimo paduodamas apygardos teismui pagal politinės partijos buveinės vietą ar politinės kampanijos dalyvio nuolatinę gyvenamąją vietą.

8. Jeigu nustatoma, kad politinės partijos, jos valdymo organų ar jų narių, politinės kampanijos dalyvių veikla yra netinkama, teismas gali taikyti vieną iš šių priemonių:

1) laikinai sustabdyti politinės partijos valdymo organų narių įgaliojimus ar pašalinti asmenį iš partijos valdymo organų narių;

2) įpareigoti politinę partiją, jos valdymo organus ar jų narius atlikti tam tikrus veiksmus ar jų neatlikti;

3) panaikinti politinės partijos registraciją.

9. Politinės partijos kasmet, ne vėliau kaip iki ateinančių metų kovo 1 dienos, pateikia Valstybinei mokesčių inspekcijai ir Vyriausiajai rinkimų komisijai praėjusių kalendorinių metų metinę politinės partijos finansinės veiklos deklaraciją.

10. Politinės partijos narys neturi teisės į politinės partijos turtą ir neatsako už politinės partijos skolas.

23 straipsnis. Lėšų apskaita ir kontrolė politinės kampanijos laikotarpiu

Politinei kampanijai skirtų lėšų naudojimą kontroliuoja Valstybinė mokesčių inspekcija ir Vyriausioji rinkimų komisija. Politinės kampanijos įždininkas lėšų šaltinių ir jų panaudojimo politinei kampanijai ataskaitas turi pateikti Vyriausiajai rinkimų komisijai ne vėliau kaip per 25 dienas po rinkimų ar referendumo rezultatų paskelbimo. Vyriausioji rinkimų komisija šias ataskaitas paskelbia „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“ bei savo interneto tinklalapyje.

24 straipsnis. Politinių partijų ir politinių kampanijų auditas

1. Politinės partijos turi atlikti nepriklausomą savo veiklos auditą, jeigu politinė partija per kalendorinius metus gavo didesnę kaip 3000 MGL dydžio pajamų sumą, ir per 3 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos pateikti Vyriausiajai rinkimų komisijai ir Valstybinei mokesčių inspekcijai nepriklausomo audito išvadą.

2. Savarankiškas politinės kampanijos dalyvis, jeigu jis per politinę kampaniją gavo didesnę kaip 1000 MGL dydžio aukų sumą, privalo Audito įstatymo nustatyta tvarka sudaryti politinės kampanijos audito sutartį ir pateikti šios sutarties nuorašą ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo rinkimų ar referendumo rezultatų paskelbimo dienos Vyriausiajai rinkimų komisijai, o ši savo interneto tinklalapyje skelbia politinės kampanijos auditoriaus (audito įmonės) sutikimą atlikti auditą, vardą, pavardę (pavadinimą), adresą.

3. Auditorius:

1) turi tikrinti politinės partijos finansinę ir bendrą veiklą, atlikti savarankiško politinės kampanijos dalyvio politinės kampanijos finansavimo auditą;

2) turi sutikrinti politinių kampanijų finansavimo ataskaitose, politinių partijų ar politinių kampanijų finansavimo apskaitos žiniaraščiuose esančius duomenis bei viešosios informacijos rengėjų ir platintojų deklaracijų duomenis;

3) turi teisę gauti iš politinės kampanijos įždininko ir politinės kampanijos dalyvio visus reikalingus dokumentus politinės kampanijos auditui atlikti;

4) turi teisę gauti iš Valstybinės mokesčių inspekcijos ir Vyriausiosios rinkimų komisijos politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolei atlikti reikalingą informaciją ir pateikti šioms institucijoms audito išvadas.

25 straipsnis. Politinių kampanijų stebėseną

1. Atliekama visų politinės kampanijos dalyvių politinės kampanijos stebėseną. Vyriausioji rinkimų komisija gali organizuoti viešą konkursą politinės kampanijos laikotarpio stebėsenos paslaugoms teikti Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.

2. Apibendrintus stebėsenos duomenis Vyriausioji rinkimų komisija turi nuolat skelbti savo interneto tinklalapyje. Valstybinei mokesčių inspekcijai turi būti teikiami detalūs stebėsenos duomenys, o politinės kampanijos dalyviui – tik jo paties politinės kampanijos duomenys.

3. Prireikus Vyriausioji rinkimų komisija gali sudaryti sutartį dėl politinės kampanijos audito paslaugų.

26 straipsnis. Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos

1. Savarankiški politinės kampanijos dalyviai, likus ne mažiau kaip 10 kalendorinių dienų iki balsavimo dienos, Vyriausiajai rinkimų komisijai turi pateikti pradines politinių kampanijų finansavimo ataskaitas. Atstovaujамųjų politinės kampanijos dalyvių ataskaitas teikia politinės partijos, kurių vardu ir interesais jie veikia.

2. Savarankiški politinės kampanijos dalyviai ne vėliau kaip per 25 kalendorines dienas nuo rinkimų arba referendumo rezultatų paskelbimo pateikia Vyriausiajai rinkimų komisijai galutinę politinių kampanijų finansavimo ataskaitą. Atstovaujamųjų politinės kampanijos dalyvių ataskaitas teikia politinės partijos, kurių vardu ir interesais jie veikia.

3. Ataskaitose nurodomos visos politinės kampanijos laikotarpiu gautos pajamos ir turėtos išlaidos. Vyriausioji rinkimų komisija, skelbdama politinių kampanijų finansavimo ataskaitas savo interneto tinklalapyje, neskelbia duomenų apie fizinius asmenis, teikusius mažesnę nei 100 litų auką ir pageidavusius likti nepaviešintus.

27 straipsnis. Galutinių ataskaitų tikrinimas

1. Pateiktas galutinės politinių kampanijų finansavimo ataskaitas Valstybinė mokesčių inspekcija privalo patikrinti ne vėliau kaip per 45 kalendorines dienas nuo rinkimų (pakartotinių rinkimų) ar referendumo galutinių rezultatų paskelbimo dienos. Suderinus su Vyriausiąja rinkimų komisija, šis terminas 30 kalendorinių dienų gali būti pratęstas.

2. Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnai turi teisę susipažinti su politinių partijų, kandidatų ir pretendentų į kandidatus, referendumo iniciatorių, referendumo oponentų politinės kampanijos aukų ir kitų lėšų apskaita, reikalauti papildomų dokumentų ir paaiškinimų.

28 straipsnis. Politinių kampanijų finansavimo ataskaitų skelbimas

1. Politinės kampanijos įždininkas privalo nuolat teikti informaciją apie politinės kampanijos pajamas ir išlaidas bei įvykius Vyriausiajai rinkimų komisijai, o ši privalo skelbti informaciją savo interneto tinklalapyje.

2. Vyriausioji rinkimų komisija Valstybinės mokesčių inspekcijos patikrintas politinių kampanijų finansavimo galutinės ataskaitas kartu su mokesčių inspekcijos išvadomis paskelbia „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“ ir savo interneto tinklalapyje ne vėliau kaip per 90 kalendorinių dienų po rinkimų ar referendumo galutinių rezultatų paskelbimo.

29 straipsnis. Finansavimo viešumas

Metinės politinės partijos finansinės veiklos deklaracijos, viešosios informacijos rengėjų ir platintojų deklaracijos ir politinės kampanijos finansavimo ataskaitos, politinės kampanijos sutartys su aukotojais, reklamos gamintojais, transliuotojais, dienraščiais yra viešos. Kiekvienas asmuo, kuriam šis įstatymas leidžia finansuoti politines partijas, arba viešosios informacijos rengėjo ar platintojo atstovas, pateikęs tai patvirtinantį dokumentą, turi teisę Vyriausiojoje rinkimų komisijoje susipažinti su bet kurios politinės partijos metine finansinės veiklos deklaracija ar politinės partijos, kandidato, pretendento į kandidatus, referendumų iniciatoriaus, referendumo oponento politinės kampanijos finansavimo ataskaita ir skelbti jų duomenis, išskyrus duomenis apie fizinius asmenis, aukojusius mažesnę nei 100 litų auką ir pageidavusius likti nepaviešintus, per visuomenės informavimo priemones.

VI SKIRSNIS ATSAKOMYBĖ

30 straipsnis. Atsakomybė

1. Nustačius, kad politinė partija padarė šiurkštų šio įstatymo pažeidimą, Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu partijai neskiriamas valstybės biudžeto dotacijos pusmetinis dydis. Jo dalis paskirstoma kitoms politinėms partijoms. Politinė partija turi teisę pradėti gauti biudžeto asignavimų pusmetinį dydį tik kitą pusmetį nuo pažeidimo pašalinimo.

2. Už šio įstatymo pažeidimus asmenys atsako šio įstatymo, Administracinių teisės pažeidimų kodekso ir Baudžiamojo kodekso nustatyta tvarka.

31 straipsnis. Ginčai dėl šio įstatymo pažeidimų

Ginčai dėl šio įstatymo pažeidimų sprendžiami įstatymų nustatyta tvarka.

VII SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

32 straipsnis. Pasiūlymai Vyriausybei

1. Vyriausybė iki 2004 m. rugsėjo 10 d. priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.
2. Vyriausybė iki 2005 m. sausio 1 d. parengia teisės aktų, nustatančių draudimo skelbti politinę reklamą radijo ir televizijos programose, projektus.

33 straipsnis. Pavedimas Vyriausiajai rinkimų komisijai

Vyriausioji rinkimų komisija iki 2004 m. rugsėjo 10 d.:

- 1) patvirtina aukų lapo formą;
- 2) suderinusi su Valstybine mokesčių inspekcija, patvirtina metinės politinės partijos finansinės veiklos deklaracijos formą ir politinės kampanijos finansavimo ataskaitos formą bei jų užpildymo tvarką;
- 3) suderinusi su Valstybine mokesčių inspekcija, patvirtina politinės partijos ar politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščio formą bei pildymo tvarką;
- 4) suderinusi su žurnalistų etikos inspektoriumi, nustato viešosios informacijos rengėjo ar platintojo deklaracijos formą ir deklaruojančiųjų sąrašą;
- 5) nustato politinės reklamos žymėjimo tvarką nurodant apmokėjimo šaltinį arba nurodant, kad politinė reklama skelbiama nemokamai: politinės reklamos televizijoje ir radijuje – Lietuvos radijo ir televizijos komisijos teikimu, politinės reklamos periodinės spaudos leidiniuose – žurnalistų etikos inspektoriaus teikimu.

34 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus 20 straipsnio 4 dalies 1 punktą, 32 ir 33 straipsnius, įsigalioja nuo 2004 m. rugsėjo 10 d.
2. Šio įstatymo 20 straipsnio 4 dalies 1 punktą įsigalioja nuo 2005 m. sausio 1 d.
3. Savarankiški politinės kampanijos dalyviai, iki šio įstatymo įsigaliojimo neturėję pareigos sudaryti sutartis su politinės kampanijos išdininkais, šią pareigą įgyja nuo 2005 m. sausio 1 d.
4. Įsigaliojus šiam įstatymui, jeigu iki rinkimų dienos yra likę mažiau kaip 45 dienos, taikant šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalį, 45 dienų terminas sutrumpinamas iki 25 dienų.

35 straipsnis. Įstatymų pripažinimas netekusiais galios

Įsigaliojus šiam įstatymui, netenka galios:

- 1) Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo kontrolės įstatymas (Žin., 1997, Nr. 104-2626);
- 2) Lietuvos Respublikos politinių partijų ir politinių organizacijų finansavimo įstatymas (Žin., 1999, Nr. 11-240);
- 3) Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo kontrolės įstatymo 2 ir 7 straipsnių pakeitimo bei papildymo įstatymas (Žin., 2002, Nr. 64-2571).

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS